ВЕЧЕРНИЦѢ

ЛИТЕРАЦЬКЕ ПИСЬМО ДЛЯ ЗАБАВЫ И НАУКИ.

Число 26. Львôвъ дня 26. Липця 1862.

НЕ ЗНАЮ.

Вернула ся весна красна
До насъ у гостину,
Принесла намъ ôдъ Боженька
И ружу й калину,
Вернула ся й загуленька,
Вернули й соколы,
Лишъ братчикъ мôй не вернеся
Нѣколи, нѣколи.

Не вернеся товаришъ мôй, —
Въ глибокôй могилѣ, —
Охъ дайте-жъ ми камратчики,
Подайте ми милý,
Подайте ми зъ-за лужечка
Флояру кручену,
Най пôду я на кладбище
До брата въ гостину.

Ой пôду я на кладбище,
Де братчика маю,
Та стану му у зголовахъ,
Заграю, заграю —
Заграю му я Добуша,
Заграю и руты,
Заграю все що де любивъ, —
Цы буде ôнъ чути?

Цы чуе ôнъ, не чуе ôнъ,
Най зъ Богомъ спочине,
А я ему граватиму
Що днины, що днины, —
А чожъ бо я граватоньки
Не маю не маю? —
А хто минѣ граватиме? —
Не знаю, не знаю.

Федьковичъ.

ОГНЯНЫЙ ЗМѢЙ.

Украинська повѣсть П. Кулиша.

Переложивъ зъ россійського Кс. Кл.

Часть друга.

(Конець.)

Спрятавъ тесть грошѝ, та и побоювався, бо все таки якось небезпечно покорыстуватися ôдъ нечистого, хочъ и зовсѣмъ съ нимъ незнаючись. Однакъ-же минуло двѣ недѣлѣ — нѣчого зъ нимъ несталось. Заразъ пôсля того наступили Зеленѝ Святки; всѣ робôтники — хто погуляти, а хто боючись русалокъ — розôйшлися домôвъ. Зôстався на майданѣ тôлько тесть одинъ-одинѣсенькій. Переночувавъ нôчъ щасливо. На другій день, на самои Тройцѣ, коли добрѝ люде стояли по церквахъ, сидѣвъ ôнъ у своѣй землянцѣ; и думае: мабуть менѣ грѣхъ великій, що я зôстався дозирати дегтю, замѣсть щобъ ити у церкву божу. На разъ чуе ôнъ у лѣсѣ шумъ якъ-бы ôдъ вѣтру, а погода була тиха, и нѣ одно дерево не колыхнулось. Шумъ ставався все дужче и ближче, и нѣ якъ не можна було догадатися, що отсе шумѣло. Тестеви зробилося страшно, и ôнъ зачавъ по-тихоньки читати молитвы. Ажъ ось дивиться — зъ лѣсу выѣхавъ молодець чудный; въ кармазиновôмъ жупанѣ, зъ багатою люлькою въ зубахъ, у шапцѣ такôй, що и не знайдешъ на нашихъ ярмаркахъ. Тôлько на чôмъ ôнъ выѣхавъ? . . . На козѣ."

„Ой, Духъ святѣй зъ нами!" скликнули усѣ перехрестившись. — „Такъ певно отсе бувъ нечистый?"

„Видко, що ôнъ, окаянный!... Пôдъѣхавши икъ дверямъ землянки ôнъ привязавъ своего коня до корча, и ввôйшовъ у землянку. Тесть увесь такъ и зôмлѣвъ ôдъ страху: ôнъ уже догадався, що отсе за штука. А молодець у червонôмъ жупанѣ и не замѣчае ёго переляку. „Заграти тобѣ, дѣду?" спытавъ ôнъ выймивши зъ кешенѣ сопѣлку. — Богъ съ тобою, чоловѣче добрый! нащо менѣ грати? — говоривъ тесть кулячись въ углу. — „Заграти тобѣ, дѣду?" сказавъ червоный жупанъ грôмче якъ перше. — Не треба, чоловѣче добрый; Богъ съ тобою! — одвѣчавъ тесть. Но червоный жупанъ, наче и не чувъ ёго одвѣту, и все приступавъ до тестя: „заграти тобѣ, дѣду?" — и всякій разъ моего тестя буцѣмъ кудлатою лабою

царапало по спинѣ ôдъ отсихъ вопросôвъ. Та опôсля видко уже самъ Богъ ёго надоумивъ: пригадавъ собѣ, що у него є херувимськiй ладанъ, що зôстався було съ тôеи поры, якъ запалювали майданъ. Отъ ôнъ по тихоньки дôставъ ёго изъ-за образа, и посъявъ кôлька кусочкôвъ на огонь. „Знаю я, що отсе ты замысляєшъ, проклятый дѣдугане!" закричавъ молодець у червонôмъ жупанѣ; однакже не кивавъ моего тестя нѣ волосомъ, хоть той сёго тôлько и ждавъ, що ухватить за чуприну. „Скажи-жъ у послѣднiй разъ, заграти тобѣ?" — и, не договоривши пытанья, закашлявся и выбѣгъ зъ землянки, тому, що для скусителя люду православного херувимськiй ладанъ противнѣшъ ôдъ тертои чемерицѣ. Въ одинъ мигъ сѣвъ ôнъ на козу, и одъѣхавъ ôдъ куреня гонôвъ зо два, та якъ урѣзавъ на своѣй сопѣлцѣ, то сосны, березы и всѣ кусты скакали по-выще чоловѣчого росту у гору, и вдирало козачка не пуще парубкôвъ на вечерницяхъ. Не танцювавъ тôлько мôй тесть изъ своимъ майданомъ: ôнъ моливсь и хрестився дотôль, поки червоный жупанъ не поѣхавъ у лѣсъ, высвистуючи на своѣй дудцѣ дьяволську пѣсню. Тогди навкôльнiи дерева перестали пôдскакувати; но въ-далѣ довго ще чутно було глухiй шумъ и топôтъ. Отся пригода такъ напудила моего тестя, що недѣль зо двѣ одлежавъ, а потôмъ боявся уже майдану, якъ зачарованого мѣсця, и навѣть покинувъ дегтярный свôй промыслъ. Раили ёму добрыи люде, не держати у себе нечистыхъ грошей, а роздати ихъ бѣднымъ, або лучше всёго — закопати на тому мѣсцѣ, де взявъ. Но тесть не послухавъ. Що-жъ бы вы собѣ думали? Лукавый взявъ таки своє: не пôшло нѣщо въ руку тестеви; на всѣмъ доставався ёму убытокъ, скотъ гибнувъ, пчоли переводились, и вже усѣ думали, що отъ, казати, зведеся старый Шпичка; та на щастья спохватився скоро: роздавъ изъ баняка всѣ карбованцѣ убогимъ, а банякъ кинувъ у болото, ôдправивъ три молебны и освятивъ на-ново ввесь дворъ и пасѣку; ажъ тодѣ минулася бѣда и все пôшло по давнёму. Такъ-то, братцѣ, нечистый пôдводить иногдѣ на погибель доброго чоловѣка! Лучше усёго не вѣрити ёму, собацѣ, нѣ за грôшъ: зъ ёго рукъ не розживешся!"

„Такъ мабуть по твоему за скарбомъ нѣчого и гонятись; и хочъ-бы самъ лѣзъ въ руки, не брати?"

„Именно такъ: чортове добро нѣколи не пôде въ руку."

„Нѣ, свату, не говори сёго. Бувають рôзнiи скарбы: иншiй не пôде, а другiй и пôде. Отъ, примѣрно сказати, молода Бôльшачиха Маруся, якъ дѣвкою була, нѣчого не мала, а теперъ подивись — жiє якъ паня, та-й весѣлья яке справила! Бачъ, ѣй, говорять, то-же явився скарбъ передъ самымъ весѣльямъ?"

„Та пожди, брате, ще побачимо, що буде дальше. Хай собѣ живе, поки живеться; а коли-бъ ты почувъ, що говорять люде."

„Та на що чути?" — перепенивъ другiй козакъ: „стоить тôлько подивитись на неѣ, такъ и все пôймешъ."

„Що-жъ, хиба перемѣнилася?"

„Перемѣнилася, та такъ бо, що и не дай Господи: зробилася така красива, нѣхто ще не видавъ, нѣкому и не снилася така красота. Я чувавъ, отсе недобрый знакъ!"

„Ну, а що-жъ говорять люде?" спытавъ высокiй козакъ обертаючись икъ першому розказникови.

„Говорять дѣла дивнiи; не знаю тôлько чи вѣрити: нѣбы — цуръ ôдъ нашого мѣсця — до неи лѣтає змѣй! . . ."

„Змѣй!" скричали усѣ. „Ôдъ кого-жъ ты се чувъ?"

„Та отсей слухъ ходить по всему Воронежу. Отъ певно и мелникъ знає. — Чуєшъ, — якъ тебе, дядьку? . . . Опанасе! чи правда, що до молодои Бôльшачихи лѣтає змѣй?" сказавъ ôнъ, обертаючись икъ мелникови, который ôдъ самого прïѣзду козакôвъ нѣ разу не вмѣшався у ихъ розмову, и нахмуреный сулятився около своего дѣла.

„Швидко, небоже, постарѣешся, якъ усе будешъ знати, сурово одвѣчавъ запыленый мукою мелникъ.

„Не рушъ, брате, ёго" — сказавъ одинъ изъ козакôвъ, понизивши голосъ: — „бачъ мелникъ съ чортомъ рôдныи братья; видишъ, якъ ёму тошно, що мы глузуємъ зъ ёго родича!"

Всѣ засмѣялися.

„Такъ до Бôльшачихи змѣй лѣтає!" — говорили козаки, роздумно покивуючи головами. — „Ну, теперъ уже пропала: ôдъ змѣя нѣ одна не викрутилась."

„Чому-бъ пропала? И я знаю одну жѣнку, до котрои лѣтавъ змѣй; такъ тота-жъ сохла изъ кожнымъ днемъ, а отся, говорять, хорошѣє; знать не пропаде."

„Хорошѣє, та не по-чоловѣчому хорошѣє! Я готовъ, Богъ знає що, ставити, коли вона умре своєю смертiю. Бачъ, не дарма ѣи дѣдъ, вѣщунъ, довго ѣй щось говоривъ на самотѣ, и пôсля того вона ледви не пôшла у манастырь. Знать ôнъ ѣй напророчивъ щось замысловатого! Зновъ-же не безъ причины и далекiй знахоръ ѣи напудився."

„Хотѣлось-бы менѣ бачити, що тамъ за змѣй!" сказавъ низенькiй чоловѣкъ зъ довгими вусами: — „я зъ-роду не видавъ."

„Та лучше и нѣколи не видѣти" — одвѣчавъ ёго сусѣдъ: — „я разъ видѣвъ, та тôлько пôсля того три ночи менѣ не спалося: тôлько що задрѣмаю — заразъ мерещиться, що хата повна огня, и я схвачуюсь...."

Тутъ ôнъ якъ-разъ зупинився; усѣ козаки оторопѣли, и нерухомо смотрѣли у отворенй двери: все небо освѣтилося, ставъ заблестѣвъ огнемъ, ярка полоса поломени, розсыпуючи искры, пролетѣла по-надъ млынъ, и разомъ погасла надъ обôстьямъ Ивана Большака. . . .

Нѣхто не вымовивъ слова, и задавъ пытанья: всѣмъ було ясно, що отсе значить. . . . Неодолимый жахъ напавъ на козакôвъ. Навѣть самъ Губськiй напудився. Сей-часъ погасили вони огонь, и лягли спати; а кожный, вкрывшися старанно своєю свитою, уважавъ себе безпечнымъ ôдъ нечистои силы.

*
* *

Дивна и несказанна нôчъ у нашôмъ Воронежѣ! Недосяжно высоко далеке небо, незвычайно ясный мѣсяць и яркй звѣзды. А скрôзь прозору синёго неба неначе свѣтить якiйсь другiй свѣтъ, и променѣ мѣсяця розходяться якимось дивнымъ сiяньямъ у воздусѣ, и здається, що ввесь отсей пôднебесный мiръ наповненый тонкими неощупными духами; и звѣзды такъ пильно глядять у низъ, неначе шукають одвѣту у жителѣвъ землѣ. Задивившiйся на невыразиму красоту неба чоловѣкъ, буцѣмъ проникається ёго сiяньямъ, душа свѣтлѣє, и ôнъ готовъ-бы дати одвѣтъ, коли-бъ мавъ для сёго осôбный языкъ. Звѣзды горять, звѣзды сверкають на необзорôмъ полѣ роскôшного синёго неба, якъ не понятнй буквы въ чарôвницькôй книзѣ. А ввесь Воронѣжъ спить; и мабуть тôлько души уснувшихъ, покинувши свои мешканья, выходять яснй на воздухъ и читають отсю не изтолковану книгу, и розумѣють письмена ѣи, покôль не вернуться въ тѣло.... Дивна и несказанна нôчъ у Воронежѣ! Вона якъ-бы дає чоловѣкови иншу душу; вона проникає всѣ єго жилки; ёму легко и вôльно, и ôнъ не чує на собѣ тѣла: иде и не чує землѣ пôдъ собою, неначе филѣ воздуха пôдôймають ёго по-пôдъ руки, и ôнъ готовъ-бы полетѣти на стрѣчу мѣсяцеви.... Заразъ вже пôвнôчъ. Нѣ въ однôй хатѣ не свѣтиться огонь. Холоднй тѣни садôвъ лежать по уснувшихъ улицяхъ.

„Дякую тобѣ, Боже!" говоривъ Иванъ, знявши шапку, и хрестячись противъ церкви Спаса. — "Наконецъ я у Воронежѣ! . . . О! якъ тутъ хорошо и привôльно!... Що за небо! що за воздухъ!... Якiй чудный запахъ ôдъ садôвъ!... Нѣ, смѣло скажу, що нѣде я не видавъ такихъ ночей! . . . Що тамъ моя Маруся! . . ."

И швидкими кроками ступавъ ôнъ домôвъ, и серце ёго стиснулось, коли ôнъ приближався садомъ до новои свѣтлицѣ. Маруся не спала; вона сидѣла биля ôкна, и такъ задивилась на мѣсяць и звѣзднеє небо, що й не помѣтила Ивана.

„Здорова, Марусю! здорова моє серденько!" сказавъ ôнъ, кидаючись до неи. „Ждала ты мене теперъ? День и нôчъ поспѣшавъ, щобъ скорѣшъ увидѣти яснй твои очи.... Здорова-жъ ты, моя голубко?"

Маруся зъ-разу и врадувалась, и стала до него ласкатися; но про-мѣжъ своихъ ласкъ на-разъ такъ захохотала, що Иванъ ажъ здрôгнувъ.

„Чого ты смѣєшся?" спытавъ ôнъ, ôдступивши ôдъ неи зъ жахомъ, бо мѣсяць у той часъ освѣтивъ ѣи лице, и воно блыснуло ёму такою красотою, що серце ёго задрôжало зъ болю.

„Якъ-же не смѣятись?" говорила вона: „якiй ты тяжкiй та темный! Ôдъ-чого ты на-разъ такъ перемѣнився? Ты-жъ перше прилѣтавъ до мене легкiй та ясный якъ огонь! Чому ты не граєшъ, а говоришъ? Грай! Менѣ противенъ твôй голосъ. . . . Чи заразъ ты высcешъ изъ мене всю тяжесть? Чи заразъ мы полетимо у твою сторону?"

„Боже мôй, Боже мôй!" промовивъ одчаяннымъ голосомъ Иванъ, стоячи у порога и ломаючи руки.

И якъ-разъ на дворѣ все освѣтилось; пôдъ ôкнами засверкали искры.... Иванъ живо выбѣгъ изъ хаты, и бачить — огняна полоса обвилася летущою стяжкою по-пôдъ соломяною стрѣхою, и стрѣха разомъ запалала. Иванъ кинувся въ хату, щобы спасти Марусю, но вона съ хохотомъ вырвалась у него изъ рукъ.

„Куди ты мене тягнешъ, Иване?"

„Ходѣмъ. ради Бога! видишъ — огонь!"

„Такъ що-жъ? Я огонь люблю; увъ огнѣ легко."

Иванъ хотѣвъ на-силу вынести ѣѣ изъ свѣтлицѣ; по Маруся нечоловѣчою силою шарпнулася, и такъ дико впирила въ него свѣтящiйся очи, що ôнъ не перемôгъ себе. Шiйкiй взôръ проникъ ёму до самого серця: ôнъ скрикнувъ и выбѣгъ на дворъ. Своимъ крикомъ розбудивъ ôнъ домашныхъ. Но покôль збѣгся народъ, полумя обхватило вже стѣны, и затягнуло ôкна и дверѣ. Нѣхто не одважився спасати нещасну. Окрôмъ небезпечности ôдъ огня, въ хатѣ було чути такiй страшный, такiй дикiй хохотъ и вискъ, що у всѣхъ морозъ проходивъ по тѣлу.

Заразъ роздався гомôнъ дзвонôвъ на шѣстёхъ Воронѣжськихъ дзвôнницяхъ; трѣвога стала загальна,

и народъ збѣгався зо всѣхъ улиць. Но помоги було мало, бо скôльки не лили воды, полумя не вменшалося, а ще буцѣмъ на-перекôръ бôльше розгравалося и выще бухало въ небо. Далеко було чути крикъ народу, и плачъ рôдныхъ. Иванъ въ безумному одчаяньи припадавъ до землѣ, и рыдавъ, и бився, и призывавъ на себе смерть. Искры и головнѣ сыпалися на него, такъ що треба було кôлька разôвъ ôдносити ёго дальше. А мѣжъ-тымъ скрôзь полумя все роздавався грôмкій хохотъ, незаглушеный нѣ трескомъ поломени, нѣ крикомъ народу. А-далѣ съ послѣднимъ спалкненьямъ пожару замовкъ и страшный смѣхъ. Густый, рыжій дымъ клубами покотило по пожарищу. Зъ темного проулка повѣявъ вѣтеръ, и разомъ зъ нимъ пронеслись по воздусѣ жалобнй звуки, у кот рыхъ деякй пôзнали голосъ Ивановои бандуры. . . . Усѣ почутили неодолимый лякъ и розôйшлись по домахъ. Зосталася у пожарища одна тôлько товпа людей — семья и двôрня погорѣвшого дому. Озаряючися червонявымъ заревомъ ôдъ тлѣючихъ и спалкаючихъ балькôвъ, вони мовъ тѣни бродили кругомъ промѣжъ осмаленыхъ садовыхъ деревъ, промѣжъ паваленыхъ въ неладѣ пожиткôвъ.

* * *

Иванъ не умеръ ôдъ горести; ôнъ до сёго часу живый; но нѣхто не пôзнавъ-бы въ нѣмъ давнёго Ивана. Худый и понуреный ходить ôнъ по Воронежу у старôй свитцѣ. Коли до него хто заговорить, ôнъ слухае якъ крôзь сонъ, и въ мутныхъ очахъ нѣ разу не блысне жива искра. Часто видять ёго ночію на старому пожарищѣ, що заросло уже травою: иногдѣ ôнъ лежить ниць на землѣ, иногдѣ стоячи на колѣнахъ, читае молитвы. Но коли у него спытати, що отсе за мѣсце? ôнъ не скаже: ôнъ нѣчого не тямить, и тôлько по якомусь инстинктови любить зеленый пригôрокъ, окруженый обгорѣлыми пнями и запустѣлымъ садомъ. —

ЗБИРАНЬЯ ЗАБЫТКÔВЪ УСТНОИ СЛОВЕСНОСТИ.

(Конець.)

Де, якъ у насъ, мае станути письменность на основѣ чисто народнôй, бо на живущому ведля своихъ природныхъ законôвъ розвигому слову, тамъ першою и головною потребою буде, познакомитися зъ цѣлою истотою сёго у далекй стороны сягаючого слова. Лггераторы, на всѣхъ кôнцяхъ нашои Руси проживающй, повинни уважати за найсвятѣйшій обовязокъ, навчатись тои мовы, якою говорять 15 милiонôвъ народу, для которого вони писану мову приспособити мають. Коли почислимо литераторôвъ нашихъ, котрй зрозумѣли велику народню гадку самостайнѣи малоруськои письменности, и для неи свои дорогй працѣ посвящають, то покажеся — вже-жъ то на Вкраинѣ — число таки гарне, а все еще въ сорозмѣрности до народу и до иншихъ литературъ словянськихъ, якось за мало. Щобы наша малоруська письменность скорѣйше пôдростала и по природнихъ законахъ образовалася, потреба, щобъ съ кожнымъ днемъ побôльшалося число такихъ правдиво народнихъ писателѣвъ. Ôдки-жъ вони вôзьмуться? Може зъ нашои теперѣшнѣи чужою мовою, чужимъ духомъ просвѣченои интелигенціи? Не великій зъ неи спасибôгъ! Знаемо усѣ добре, що вона по найбôльшôй части черезъ те чуже свѣтло вынародовилась, а вазѣть тая часть, що до народности свои признается, не мае вся горячои любви для того простого сельского люду, который по богатирськи борючись и страдаючи за свою волю, спасъ намъ найдорожшій скарбъ: наше сутья, нашу народность; не вся любить вона ёго просту та чесну истоту, ёго простй та чистй звычаи, ёго просту та прекрасну мову. Буде воно и лучше колись; и тая вынародовлена интелигенція станеся еще народнѣю; ввесьн ародъ буде — интелигенція; а поки що, треба намъ мати обыльне жерело правдивои народнѣи просвѣты, треба мати справдешнихъ народнихъ писателѣвъ, щобъ за ихъ искреннѣю працею, мовъ за чудотворнымъ цѣпкомъ Мойсея, брызнуло тее жерело обыльно-обыльно, и утолило жажду сёго испытанного люду божого. . . . Чудеса — те вѣруемо — зробить надъ нашимъ народомъ ёго питома малоруська словесность! Но ôдки-жъ взяти намъ, пытаемо ще разъ, здôбныхъ робôтникôвъ до тои величезнои працѣ, — до поставленья свѣтоносной питомо-руськои словесности? Категоричній одвѣтъ: ихъ знайдеться велика сила у тôй великôй масѣ самого по нынѣшній день чужимъ образованьямъ ще не спорченого люду.

Першихъ успѣхôвъ однакже въ розбудженьи интеллектуальныхъ силъ тои масы ожидати належить ôдъ щирои працѣ тыхъ людей зъ нашои на чужому свѣтлѣ прôсвѣченои верствы народу, котора свои силы для первыхъ початковыхъ объявôвъ нашои народнѣи словесности посвятити готовй. Працѣ нашихъ теперѣшнихъ писателѣвъ не матимуть належитого спѣху, если тй писателѣ не пôзнають своего завданья. Яке-жъ е отсе завданья? Короткими словами тее: если хотять пôднести народъ на можливу степень просвѣты, щобъ ôнъ самъ изъ себе мôгъ розвивати свои духовыи силы ведля свови питомои природы, то повиннй перше зближитись до народу, повиннй зступити изъ свови наднизовои высокосты, повинни познакомитися зъ ёго истотою, зъ ёго понятіями и зо способомъ выраженья тыхъ понятій. Вже-жъ бо дарма; за чубъ народу до горы не вытащишъ. Конечно потреба злѣсти на долину, взяти ёго по-пôдъ руку и провести на отсю вершину зъ-ôдки ёму бôльше божого свѣту покажеться, якъ тая околиця, що ôнъ до-теперъ бачивъ.

Возьмѣть, на примѣръ, писати якій учебникъ, або яке не-будь руководство для народу — а на тôмъ полѣ найбôльше працювати належить, бо тамъ ще дуже маленько зробили, — то якъ зачнете писати чужимъ тономъ и дивною, нашимъ селянамъ зовсѣмъ невластивою мовою, хôсна съ того нѣякого не буде. Що-жъ тутъ робити? Чи е яка инша розумна дорога, по которôй можъ зайти до цѣли? Скажемо становно, що иншои нема, якъ тôлько ся одна, щобъ найперше усвоити собѣ

доконало мову народню, познакомитись зъ ѣи найглубшими таемницями и найдрôбнѣйшими ôдтѣнками, пôзнати цѣлу истоту народу, ѥго поглядъ на рѣчи, и понятія окружающихъ ѥго появинъ. Тогди вамъ певно не хибне нѣ слова, нѣ спосoбу до выраженья вашои выщои гадки такимъ образомъ, якъ те самъ народъ выражаѥ, або якъ те самъ народъ выразити мôгъ бы. По такому написану книжку зрозумѣе всякій, що ѣи до рукъ возьме; и тодѣ тôлько сповнить писатель руській свою задачу. То просто пустотловиця, коли хто складаѥ вину на просту, не оброблену, неписьменну мову народню. Мова народня повинна бути для народу, и ѥго писателѣвъ, святымъ, непогрѣшимымъ закономъ. Въ нѣй нема вины, а може тôлько бути вина въ насъ, въ писателяхъ; вина та, що не вмѣѥмо тôеи народнѣи мовы. — Отже и ще разъ доказали мы потребу докладного знанья рôдпои мовы, а въ дальшôй послѣдовности конечность збиранья памятниковъ устнои словесности.

Широко-далеко розтягнулися краи, въ которыхъ милліонами живе нашъ народъ руській. Въ устахъ сѥго народу живе велика мова ѥго зъ многихъ рôзнорѣчій, близькихъ и рôдныхъ собѣ якъ дѣти одного батька, одпои матери. Тысячи пѣсень, тысячи приповѣдокъ, тысячи казокъ живуть на тôй мовѣ въ устахъ народу, и тѣ тисячи словесныхъ утворôвъ становлять разомъ великанській памятникъ словесный, который одинъ може бути для нашои письменности закономъ, правдою, святощами. Звѣсне дѣло, що вже найшлись було люде, которѣ збиранью тыхъ памятниковъ и захованью ихъ у письмѣ ôдъ загибели, посвятили свои дорогѣ працѣ; велику часть уже такимъ способомъ для загального народнѣго хôсна друковаными книжками свѣтови объявили. Хто не знаѥ, якѣ великѣ и безсмертнѣ заслуги зъѣднали собѣ у тому дѣлу такѣ литераторы украинськѣ, якъ Максимовичъ, Срезневській, Метлинській и Кулѣшъ! И у насъ въ Галичинѣ найшлися трудячіи люде, которѣ довольно великѣ зборники такихъ памятниковъ народнѣи устнои словесности оголосили; но кôлько то гôдного зъ такихъ словесныхъ утворôвъ находиться еще въ народѣ — намъ зовсѣмъ не извѣсныхъ? — Хотѣвши ихъ всѣхъ зôбрати треба бы сходити ôдъ села до села, ôдъ хаты до хаты цѣлый край въ-здовжъ и въ-поперекъ разъ одинъ, и разôвъ кôлька; треба щобъ найшлися люде, которѣ мали-бъ и волю и охоту и способность до того. А чи могота, щобъ найшлись у насъ такѣ люде — Ледви! Отже намъ треба подумати, якъ-бы сѥго скутку громадськими силами, ворошнимъ дѣломъ доконати. Сердечна молодеже руська! се твоѥ дѣло. Зъ оловцемъ въ руцѣ ходѣть по-мѣжъ людомъ, кождый у тому селѣ, де ѥго родина, и завсѣгди и при всякôй околичности записуйте пѣснѣ, приповѣдки, казки и слова; робѣть те сами и намавляйте всякого, що маѥ здôбность и охоту до такои працѣ. Однимъ и головнымъ руководствомъ при составленью такихъ записокъ нехай буде найсумлѣннѣйша вѣрность. Безъ найменшого взгляду на науковыи теоремы, записуйте дословно такъ, якъ воно зъ устъ народу чуѥте; безъ взгляду на ортографію пишѣть слова такъ, якъ народъ вымовляѥ. Вашѣ зборники, хоть бы и дуже невеличкѣ, пересылайте до редакціи Вечерницъ. Такимъ способомъ назбираѥться сила матеріялôвъ, которыхъ упорядкованья и критичне выданья буде задачею одного або кôлькохъ опытныхъ любителѣвъ народнѣи устнои словесности, а имя кождого збирателя объявлене буде на своѥмъ мѣсцѣ зъ довжнымъ признаньямъ заслуги. Найбôльшою нагородою однакже буде для васъ отсе свѣдѣнья, що вы одни можете доконати дѣло, которе иншимъ таки просто — не зможне.

Кс. Кл.

МУЖИЦЬКА ДРУЖБА.

(Дальше.)

Якось Великий Пістъ пройшовъ спокойно, потурбовали правда громаду зъ тими превіянтами, та зъ погонцями; слава Богу зъ нашого села пішла йно волова худоба а за погонця приставили якогось бурлака-волоцюгу. Піславъ мене татуньо на веснѣ, щобы наняти камѣнщика — надъ мамкою грібъ вимурувати й хрестъ поставити. Умовилися мы за 50 рублівъ, — що буде плита и хрестъ зъ моцного каміня витесані. Посідаемъ зъ козакомъ Филимономъ верхами, та біжимо на перелай (безъ дороги) степомъ до того містечка, де муровався той грібъ. Біжимо зеленымъ цвітучимъ степомъ — дивись понадъ дромъ горуть наши плугатори; дойде Иванъ до кінця загону, тай лишить худобу спочити, а самъ підходить до насъ привитатись; спиню коня на часокъ тай поговоримо зъ нимъ лишъ словце — бо часъ не стоить, треба далій бігти. Або глянь підъ горбочкомъ пасутця наши бирочки — за ними ходить зъ кирлигомъ високий чабанъ у шкіряныхъ мушинахъ тай у коротенькій свитці — грае собі на сопілочці, яжъ по степу луне (розходитця ехо) ажъ ему очи засвігять, якъ побачивъ коня — такий бувъ прудкий до їзди — оклепъ ліпше умівъ їхати, якъ инчий парубокъ на сідлі того не вдасть. Часомъ у Неділю випросився въ старшого Отамана (Німця Шафмейстира) щобъ пустили до дому гуляти на своимъ жеребчику — бо тое лисе лошатко підросло таки було на гарного коника! Тогди вінъ приставить малого братика до турми, а самъ заглядае у станю, щобы я его узявъ замість козака. — Буває таки дававъ му я молодого якого зъ нашихъ коникивъ, бо знавъ добре, що Данило зъ маленьку привикъ у батька зъ неуками шарпатися. Спасибі имъ, всѣ парубки досить мене сподобали; неразъ у свято поприходять, щобъ ихъ навчить Богу молитця — инчі справді непамятали ані половину слівъ у Отченаші; а то щобъ Вірую, чи заповѣди, або 9 Блаженствъ. Я ще имъ бувало прочитаю зъ книжки проповіди, або катехизичеськи розговори Отця Василя Гречулевича (Аннопольского священника), вони сердечни слухають тай дещо повторять за мною. Иванъ зъ Даниломъ то вже вивчилися не йно по руснацьки, але такожъ и по волоськи Богу молитися — бачте у насъ народъ помішаний, Русины зъ Молдавянами тай говорять двоякою мовою, але церковна відправа таки по Славяньски.

Неразъ бувало молодята старыхъ учили паціра; а якъ прийшла сповідь, ажъ самъ піпъ здивувався, що вони такъ славно повивучивалися.

Либонь зо три неділи, чи більше, пôсля Великодня вернувсь старий кассіеръ Якубашъ зо млина (у насъ межи горами греблю трудно загатить — такъ иногди далеко мусимо собі ставить млинокъ на чужимъ грунті) — каже, що чутися знов за тоту прокляту Московщину. — А у самого кассіера щось зо трохъ синківъ було — оденъ жонатий,

двохъ нарубківъ — всі таки удатни та хороши повиростали — двохъ служило у скарбу (якъ то бувало звали двіръ); а старшій помагавъ батькови у дома, відбувавъ таки за него панщину. Огже я підслухавъ, що нашъ Окомонъ напосідаетця на кассієрчуківъ, черезъ то, що старий незахотівъ му продати кару кобилу до четверки: жаль менѣ стало хлопцівъ, але ще страшніще, якъ звяжуть Максима женатого. Пригнали у недѣлю воли на подвірья до соли, я борше поснідавши, сунувъ по за станю; диви, біжить хлопець свинарчукъ. „Чуешъ, мій голубе, піди,“ кажу — „бачъ онъ підъ церквою Омелькова шапка мріе, закличъ его скоренько до мене.“ Хлопчина зъразу однѣкувавсь, що еще незмінивъ шматя; але таки послухняний бувъ та побѣгъ. Стою надъ керницею біля жолоба що коні наповають, дивлюсь стежкою попідъ горбкомъ зъ фольварку шкандибае кривий Терень (окоманській попихачъ) зрівнявшись зъ Церквою, когось тамъ глядить; щастя що завернувъ до корчмы — недалечко таки стояла вѣдъ церкви. Незабаромъ прискочивъ до мене Ольянъ (чи Олесько) такий бравий козакъ у синѣму жупані, у китайковихъ штанахъ, оперезаний шовковимъ поясомъ, чоботи юхтови, а шапка сива та широка до верху: страшно стало, щобъ не збавили такого гарного молодця. Показавъемъ ему пальцемъ межи зуби, потомъ два пальцѣ склавъемъ на третимъ, якъ нѣби верховець — тай махнувъемъ рукою черезъ річку на той бікъ. Кивнувъ головою, скочивъ якъ козелъ безъ муръ у садокъ та побігъ прогономъ до батькового подвірья — самый часъ бувъ сиромасі відбігти відъ ворогівъ, що чигали на него — тай роздягнувшись, скочити на свою кару кобилу.

Надходятъ зъ долини Терень зъ братомъ десятникомъ — „Дай Вамъ Боже здоровля Паничу,“ — дай Вамъ Боже. — „А небачилисьте часомъ Оліяна?“ — Бачивъ, онъ дивітця підъ гору вискочила кара кобила, а на неі біліе сорочка, та соломяний бриль жовтіе. — „Оу ва — та це справді може й вінъ — алежъ поперъ — ні, вже теперъ недоженемо нашими хабетами. А десятникъ“ каже, „добру кобилу мае здалась би вовка догнати зъ бучкомъ.“ Терень пошкрабався у потилицю та пішовъ назадъ до корчми.

До вечеру вернулась сама Оліянова кобила зъ сідломъ цілимъ — така розумна була що не дасть ніякому чужому піймати — пасетця собі степомъ, ані у шкоду нігде незабіжить, ані уздечки не пірве — аби лишень вудило виняти зъ зубівъ тай пусти беспечно прийде стерво сама до свого обістя. За нимъ не стало и Ольянового брата Якима, далій чисто всѣ найкрасчі громадськи парубки стругнули по хуторахъ, але котри найжвавищі то пішли черезъ Дністро ажъ у Молдову. Ходить наша старшина заморочена, шарить по стінкахъ та по комишахъ, чи ненайде якого бодайби чужого парубка, аби забить кого у дибки.

Вечеромъ пізненько сиділисьмо зъ татомъ на ґанку (рундуку). Підходить, зъ далеки кланяючись, нашъ панъ Окоманъ. Уклонившися ще разъ гречно, зачавъ говорити, яка то біда зъ тимъ наборомъ — що геть усі парубки порозбігалися и сільскі и дворські наймити відъ плугівъ та відъ овець. Татуньо глянули зъ укоса на мене, тай кажуть — промене най собі ховаютця — відъ такого лиха трудно-бъ таки незаховатися. Окомонъ каже: „знаю я добре, хто іхъ найбільше порозгонявъ; — то Кассієрівъ Омелянъ, що паничъ его такъ пестять та милують.“ Батько мій — „аби у селі спокойно було, та щобъ коло хліба було кому робити.“

Зміркувавши окоманъ, що не до ладу така розмова, звернувъ на пасіки, на пашню та на косовицю. Після вечери я скоренько подякувавъ татови, та прибігаю у свою хату; мерщій роздянувся и лігъ спати. О півночи (що літня нічъ?) хтось мене будить. Липнувъ я очима: чогось самъ старий Кассієръ прийшовъ такечки пізно до мене. Що се, дядьку Якубаше, чи не заслабъ хто у вашій семьі!“ „Ні,“ каже, „якось Богъ боронивъ, але за синівъ моихъ прийшовъ порадитися“ Аже Вы казали, що недавно віддалисьте одного въ рекрути! „Вже-жъ віддали Ясона, коли напосілась громадська старшина а найгірше панъ Окоманъ.“ Що-жъ, коли-жъ Вашъ Максимъ на оці мае скалку, та ще й жонатый! „Сказано жонатый — узявъ дівчину хозяньску ажъ изъ Валь-адинки (глубокого яру.) — Жалко збавляти двое молодятъ за однимъ махомъ.“ — А тоти паробки то ще молоденьки оба. — „Алежъ таки громада великий чоловікъ, мае свое право — Устаньте лишень ходіть до насъ у садочокъ: Ольянко прийшовъ за шматтямъ тай васъ до себе сказавъ просити.“ Мерщій оперезавшися, узувшись, накинувъемъ грубу манту чабанську та идемо зо старимъ Кассієромъ у долину по-надъ річкою, щобъ не такъ дуже собаки дзявкали. Молодий місяць ще допіро засунувсь за гору, ще світивъ трохи зъ за чорного муру, що стоявъ ссипковий магазинъ біля старого цвинтаря; — нічь була тиха, тепла, соловейко щебетавъ у гаю, ажъ по цілому яру розлягалося. — Якъ би ще враже путькало незаводило часомъ у старій шопі — та щобы підъ церквою не звонивъ часъ одъ часу вартовникъ — (якъ що розбудить его, то вінъ буцімъ справді стереже церковнихъ дверей.) Йдемо тихо зъ Кассієромъ оглядаючися, щобъ якій фільварковий підлизунъ не підслухавъ нашоі мови; підъ Магеровою хатою щось рипло дверцями одъ хлівця та заскомлило цуценя у соломі: далі у садку чутися жіночий плачъ — то стара Кассієрка винесла синови хлібъ та бриндзю на дорогу. У кутку за хлівцемъ стоить причаяна молодиця Оксана, Кассієрова невістка, та прислухуетця, чи неупросять старі Ольяна, щобъ оставсь дома — страшно ій було за свого Максима. Балакалисьмо підъ вишнями зъ сердечнимъ парубкомъ, — обіцявся мені, що буде въ середу на хуторі Армуратієвому (сусѣдного села господарь — ихъ якись то родичъ) — тай стругнувъ бідняка, якъ той олень черезъ окіпъ. Я собі думавъ таки справді забігти до него, тай поговорити, щобъ ненаставлявъ старшого брата на загубу; алежъ бо й Олянко бувъ зарученний — та щось вже зо три роки чекавъ изъ Каменця бумаги відъ консисторні: що бачте мати его була кумою зъ Варвариною маткою; а знову его стрий, державъ Варварину тітку. Забігавъ я щось по дорозі до скількохъ футорівъ, але Ольяна нігде незаставъ; — бачивъемъ йно другихъ парубківъ, що у родні ховалися. Вертаюсь зъ торгу до дому — чутися що молодший Касієрчукъ Якимъ самъ прийшовъ до батька — „ведѣть мене“ каже, „на зборню, най довше негрімають люде на насъ“ — але за то вінъ придурковатий бувъ! Другого знову старий Кабакъ самъ таки привівъ свого Ивонеся — що дуже збиточний бувъ, та не шанувавъ батька ні матери.

Саме на Зелені Свята стає у Балті великий годовний ярмарокъ; отъ же тогдишного року татуньо еще були вельми зажурені після смерти мамуні, тай не можучи самі туда выбратися, посилають окомана зо мною, щобъ імъ купити зъ-кілька дійнихъ коровиць та молодихъ сірихъ биківъ до плуга. Невесело було відъїхати зъ дому, а по дорозі у кожнімъ власне селі ще сиділи запугані новобранці — або у ночи було чутись гаміръ, якъ который хотівъ утікти, та поймали сіромаху. Не втікалибъ такечки наши парубки, якъ бы не у такиі далі, та не марніли у підданстві. — Забриють лобъ, та рушай на край світа служити, доколь не убіють, або незостарієшся — зо 25 роківъ викрепить чоловѣкъ тай вертаєтця на родину, що забуде й рідну мову. Торби носить, хліба просить, негоденъ заробити, — хотяй хрестами ціла грудь обвѣшана. Ой не такъ бувало за давнеи козацькои доли. Алежъ куди я забалакався! Ярмарокъ того року бувъ досить хороший; широко розкинувся попідъ вітраками; табунівъ нагнали Татари зъ Крыму. Волоськихъ овець (кодатихъ) тоже було чи мало; але що рогатого товару то небогато пригнали зъ Ганщини бо таки десь вигинула худоба не йно у нашій стороні; але всюди таки небогато осталося. — На силу вибралисьмо щось зо двѣ коровиці зъ телятками; а далі бачу я, що окоманъ тілько для себе стараєтця — лошата купує, а для мого тата про службу не дбає, що треба до хозяйства: заліза, кісъ, то що; дарма що ціла трата йде зъ батьковои калитки — тьфу, подумавъ я собі — найже тобі всілячина — якийже ти хитрець, та усе на свою користь. Докучило мені даремне по ярмаркови шлятися, осідлавши коняку відбіжу бувало геть далеко у степъ, що простягаєся за вѣтраками; злізу зъ коня, на кургані сяду, а біля мене пасетця на припоні (чамбулі) кôнь; згадаю собі що тамъ діетця дома, що хлопці мої сердечні роблють, що тамъ Данило пороблає. Ей, чи не буде тато лаяти, якъ я утечу на передъ зъ того ярмарку! Бо таки не обезпечувався, щобъ писарь зъ присяжнимъ незмалювали якого збитку. Иванъ сирота правда вже оженився бувъ, та пішовъ у приймачи до свекрухи — лукава баба неразъ бувало зятеви чуприну вимняла; алежъ за теє трохи безпечніщий бувъ одъ некрутськоі напасти: щобъ незалягала панщина, то бувало нечасто хапають жонатого господаря: але ще осталось багато парубківъ. Подъ кінець ярмарку, неутерпівши таки зъ нудьги, мацнувъемъ себе по кишені — щось забрязкотіло трохи мідяківъ, — будешъ конику мати гарчикъ вівса, та зъ яку вязочку сіна — а мені добрі люде за спасибі дадуть каваловокъ хліба. Пустившись степовимъ шляхомъ, попасавъемъ у полевій корчомці, а на нічъ добігаю до Перишорівъ; тамъ переночувавши у знакомого чоловіка (Траяна Панадіишиного) на другий день вставъемъ собі раненько, напоівъемъ коня, тай неснідавши добігаю къ полуденку до дому. —

Прибігши передъ станю, даю коня старому Данилови (Машталярови) а двораки мені кажуть сміючися: „Гарно Вашъ Данило справляєтця.“ — „Або що?“ „Покинувъ вівці у кошарі, а самъ за ціпокъ та махнувъ кулась у степъ безъ гору.“ Дивно мені стало, чогобъ таки той парубокъ покинувъ зъ-дуру, тай втікъ неоглядаючись що зъ того буде; мабуть хтось его мусивъ збаламутити, що вінъ такого дурного розуму набрався. Пішовъ я до батька у покоі привитатися. Вони и не довго розпитувалися мене за ярмарокъ — кажуть: „спочинешъ трохи, а потомъ объідь ще полёві кошари, та будь коло плугатарівъ, поговоришъ зъ Томкомъ (атаманомъ).“ — Добре тату, побіжу надъ вечіръ — Не дало мені спокойно полуднати; лігъемъ собі спати у садочку — звернуло трохи сонце къ заходу — я біжу до стані, сідаю на другого коня, тай у степъ до плугівъ. Розказує мені Томко, що писарь, якъ йно ми рушили на ярмарокъ, розпорався по своему зъ парубками — тай вони взяли и поховалися; а найгірше нападався на Данила Сорочанового, такъ и той утікъ десь къ нечистому. Такъ мені стало прикро, що ажъ вечеряти нехтілося.

Дочекавшися ночи, смикнувъ я тихенько зъ подвіря та у село, підхожу тихенько до Сорочанового обістя по за лунею (студолою) щобъ собакъ незворушити: стукаю у віконце.

Вийшла стара Сорочанка заплакана, білою нафамою слези обтирає, покликала мене у сіни тай розказує, що таки справді писарь напудивъ іі хлопця салдатами, московщиною. „А чому-жъ ви, тітко, тасте ненавернули его до лучшого розуму?“ „Я бо таки спиняла, доколь ви вернетеся зъ ярмарку, коли таки матери не схотівъ слухати зъ переляку.“ „Куди-жъ вінъ теперъ заховався — вжежъ небудете тримати его підъ ключомъ у коморі.“ „Хиба то вже таки вамъ сказати всеньку правду?“ „Кажіть лишень скорій, бо ніколи гаятися.“

„Та вінъ бачте недалеко — на футорі, що за Пановою могилою, нехтівъ зъ братомъ ити ажъ у Молдову на мандрівку.“ „То й добре, спасибі тітко за вашу щирость.“

Вертаюсь у двіръ — чисто всюди світло погасили; всі поснули, тілько песъ кудлатий (чабанській) провівъ мене одъ ворітъ до самихъ дверей — та лігъ собі у сінехъ безъ соломи спати, але заснувъ скоріще на голій землі, якъ я на постелі.

Відчинивши віконце, бо нічъ дуже парна була, довго ворочався зъ боку на бікъ, здавалось мені що вовки заводять за токомъ, (буває часомъ середъ літа) що проломлються до шопи де Данилова турма овець — тогди-бъ наробили клопоту.

Чуть свѣтъ раненько скочивши до стані, не заставъ емъ ще фурманівъ, засипаю свому коневи оброку, та нечистивши давай сідлати; закимъ зъїсть тогди попруги підтягну. Старий Данило йдучи зъ дому засгавъ мя пораючись зъ муштукомъ, закладаючи удило. „Що се Вамъ сталося? питає вінъ, лишіть лишевь того коня вінъ одъ учера ще неспочивъ.“ „Дядьку будьте ласкаві напоить мені другого, або йно скоріще бігти у поле.“ — Кудажъ це вамъ такечки приспіло?— Незнаючи якъ збрехати — „до пасік довідаюсь,“ кажу, — Такъ рано? — „Нубо дядьку неморочте.“ — Глядіть лишъ, аби не піймали де цупкого роя підъ колишами (жартобливий собі бувъ старовина!) — Неслухаючи тіеи гуторки, накинувъемъ уздечку та сідло на другого коня; стиснувъемъ підпруги, скочивъ у стремена та махнувши нагайчиною, пустився яромъ попідъ церкву, далій скочивъ черезъ річку — тай женусь на горбокъ противъ сходячого сонечка. Ажъ мені въ очахъ засвіяло. Вибігаю на твердий степъ, обвіяло мене свіжимъ раннімъ вітеркомъ, запахло медункою, чябрикомъ, то всякимъ степовимъ зіллємъ; замаячіли зъ далеку у степу курганики, що тягнуться градою понадъ Шпаковимъ шляхомъ, ажъ геть далеко за Тшиковськими лини. Чогось полекшало на души.

(Д. б.)

Бенькова-Вишня, въ день Илія пророка 1862.

Тепло бьеся Ваше серце для Русчины, коли гадаете и тямите за Словарь. Понука для всѣхъ и кождого, хто полюбивъ рôдне слово; оно то й мене вызвало, сказати словечко не стôлько про языкъ, якъ радше про бесѣду. Языкъ у насъ готовъ, ино-бъ ёго пôдслухити и живо перейми́ти ôдъ народа, которымъ роскинуло по такъ широкимъ краинамъ, розметало по долинахъ, степахъ, горахъ и которого загнало сусѣдовати зъ другими народами. Чудна и богата мозаика руськихъ нарѣчій ôдъ Днѣпра по Татры, — ино приложися слухомъ, загорни повною жменею, потôмъ станешъ перебирати помеже словами до сподобы и до потребы, хоть якои.

Вѣдомо, що того ще року росписали були нагороду за Словарь; охôтникъ не наголосився, отже продовжили речинецъ до 22 Червня сего року. Третёго дня передъ вторымъ речинцёмъ переписався я съ преміодателемъ и передложивъ що, если до 22. Червня нихто не наголоситься готовъ взятися за трудъ, лишь бы треба пуститись въ дорогу, куда бы открывалось найбôльше скарбу словарного. Но межъ тымъ моя переписка минулася въ дорозѣ зъ вѣсткою, що Словарь составили уже въ сѣменищу, де якъ казали, давно тота робота наувѣрилася.

Надѣятись, що люде зъ розмаитихъ сторонъ найлучше залагодять словарное дѣло, а тому, ôдъ кого вийшла гадка, буде за тото поконвѣчна згадка.

Однако одна потреба родить другу. Правду сказавши теперъ якъ буде Словарь, небезпеченство для нашои бесѣды бôльше зъ нимъ якъ безъ него. Боюся, що тотъ ожиданый Словарь покаже въ собѣ ино простое и нагое вычисленье слôвъ руськихъ на выраженья нѣмецькии. Такимъ дѣломъ Словарь нѣмецько-руській не що инше лише пôдпомога для переводу своихъ або чужихъ мыслей на руськое. Перше бувало безъ Словаря писатель добувавъ власнои фантазіи для окрасы своеи мысли и руськои рѣчи, а переводчикъ сли розумный, схвативъ мысль чужу и надававъ ёй форму и духа руськои рѣчи; теперъ же писатель, а вже неговори, переводчикъ буде невôльникомъ Словаря нѣмецько-руського. Такъ станемо може писати слова руськѣ, але складу руського не буде буде складъ польскій або нѣмецькій.

Отже потреба словаря русько-нѣмецького; и таки оно було бы пораднѣйше, кобы руській здужавъ випередити нѣмецького. Но коли словарь нѣмецькій уже майже на изданью, а фонду для руського еще покуда пошукай, то чейбы у кого въ теплôмъ серцю ôткликалося наглою потребою и чейбы не пожалѣвъ кошту котрый, ему черезъ виданье словаря руського и повернувъ бы.

Гадаю, що на тотъ разъ не потреба повного словаря руського, надъ которымъ и такъ уже десь хтось ôдъ давна трудиться, бо повный словарь потребуе одинства въ уложенью, всесторонноѝ науки, готового матеріалу и довголѣтнего труду. Линдого у насъ дасть Богъ покуда еще Литература не побагатѣла. Такъ думаю, що пуста кортячка съ повнымъ словаремъ а йно бы составити словарецъ самыхъ чистоспецифичнихъ, а то, наднѣстряньскихъ, карпатськихъ и украинськихъ слôвъ, а кождее изъ нихъ обробити фразеологичне. Разъ що буде меншого объему якъ повний словарь, а такъ и не дорогій и меншого накладу потребуе. Потôмъ-же треба уповсюднити выраженья, которыи ино де-куда въ устахъ у народа. Якимъ-же иншимъ ладомъ пôдходити къ письменному языку? Напише хто книжку для Украинцѣвъ, а Галичане на турецькôмъ казанью*). Писали вже сли ще не много складомъ, то хоть словами, по Гуцульски, однакъ для Наднѣстрянъ, Надполтвянъ и Надбужанъ словарецъ Шмида(?!) все еще близшій якъ скарбоны, въ которыхъ авторы „Гною" „Мести Верховниця", етнографичнои описи „о Лемкахъ," „Добрви жены" поскладали свои дорогоцѣнныи находки. — А отъ де-яка красавиця, або де-якій литераторъ (бо хто нынѣ на Руси не Литераторъ?) читають Ваши „Вечерницѣ" и не объ одно слово натовкуть собѣ носа; а не Ваша то вина и не конче ихъ, ино тыхъ, що верхъ ведуть въ Литературѣ.

Але сли такій Словарь буде оброблен фразеологичне то й кождый, у кого нелюбо, негодиться або нѣтъ коли пôдслухувати народъ, набере зъ такои фразеологіи духа языка руського, научиться на рôдный ладъ мыслити и буде писати до складу руського.

Якъ буде потреба напишемо о тôмъ де-що бôльше.

У послѣдъ прошу, чія бы ласка, о удѣлъ въ сему дѣлѣ. Е въ мене высше 2800 чисто специфичнихъ слôвъ галицько-руськихъ и богато матеріялу фразеологичного. Готовъ я або самъ взяти на себе головный трудъ, або пôдпомагати другому, у кого оно бы було спеціяльное покликанье. Надѣятись, що не ино авторы, про которыхъ я выше згадувавъ, но и особливо ш. п. Евгеній Згарській, который съ помеже иншихъ чималый даръ принѣсъ намъ въ словахъ специфичнихъ, а кромѣ того инші Ваши сотрудники кинуть поохотѣ зерно до зерна.

Сев. Гавр. Шеховичъ.

*) Симъ разомъ не тои мы гадки — хиба борше отъ такъ, що де якій Украинецъ, якъ читатиме наши лит. сочиненья, такъ подумае. Мы вже бачили якъ у насъ жоны сельски слезы рясне ляли, коли слухали „Наймичку" та „Катерину" Тараса — а молодцѣ, парубчаки, акъ горѣли, якъ одинъ имъ протигавъ „Гамалѣя." — Стрѣбуйте то й увѣрите. Ред.

ПЕРЕПИСКИ.

П. Т. Гл. въ Городници. Вашу повѣсть „панъ Марко" дали мы до редакціи „Галичанина."

Часопись Вечерницѣ выходить що четверга у Львовѣ.

Цѣна передплаты

Для Львова	за рôкъ 4 р. 50 кр.	за пôвъ року 2 р. 30 кр	за чверть року 1 р. 20 кр.
По-за Львôвъ	„ 5 .. — „	„ 2 „ 60 „	„ 1 „ 40 „

Передплату ôдбирае: Редакція Вечерниць пôдъ ч. 178 мѣсто у Львовѣ.

Одвѣчальный редакторъ Федоръ Заревичъ. Въ печатни Института Ставропигійського